

Redactioneel voorwoord

Wie berecht onze rechter?

In de media is meer en meer aandacht voor 'de rechter' en dan vooral naar de mens achter de magistraat. Er zijn rechters die actief zijn op Twitter en door hun tweets bijdragen aan de begrijpelijkheid van het recht en bijvoorbeeld ook aan klare zittingstaal.¹ Ook tv-programma's zoals 'Voor de rechter' dragen bij aan een beter beeld van het werk van de rechter.

Hoe modern deze media-uitingen door rechters ook zijn, de disciplinaire maatregelen die aan rechterlijke ambtenaren kunnen worden opgelegd zijn dat niet.

Op dit moment zijn er slechts twee (disciplinaire) maatregelen² mogelijk voor rechterlijke ambtenaren. De schriftelijke waarschuwing bij verwaarlozing van de waardigheid van het ambt en ontslag (door de Hoge Raad) bij het toebrengen van ernstig nadeel aan een goede gang van zaken bij de rechtspraak en het in haar te stellen vertrouwen. Daarmee is het arsenaal aan huidige disciplinaire maatregelen erg beperkt.

Op 26 juni 2018 heeft de Eerste Kamer³ ingestemd met het wetsvoorstel 33 861⁴ tot de wijziging van Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren (Wrra). Dit wetsvoorstel breidt de mogelijkheden uit om rechters bij ongeoorloofd gedrag te berispen of disciplinair te bestraffen. Deze (interne) disciplinaire maatregelen zijn alleen van toepassing op voor het leven benoemde rechtelijke ambtenaren.

Die disciplinaire maatregelen worden opgenomen in het nieuwe artikel 46ca Wrra.

De schriftelijke waarschuwing wordt vervangen door de (schriftelijke) 'berisping'. Een andere nieuwe maatregel is de inhouding van het salaris. Voorts introduceert dit wetsvoorstel de disciplinaire maatregel van 'schorsing'. De maximale termijn voor een schorsing is drie maanden. De schorsingstermijn is korter dan de duur van een schorsing in bijvoorbeeld het advocatentucht-recht, medisch tuchtrecht (beide maximaal een jaar) en notarieel tuchtrecht (maximaal zes maanden). Dat deze duur voor rechterlijke ambtenaren korter is, is gelegen in de feitelijke mogelijkheid om terug te keren in hun functie.⁵

Vooraf naar het effect van deze (korte) duur van een schorsing ben ik benieuwd. Interessant is in welke situaties de maximale schorsing van drie maanden wordt opgelegd en ook wanneer een schorsing voor een periode korter dan die drie maanden wordt opgelegd. Ook komt de mogelijkheid van een voorwaardelijke schorsing met bijzondere voorwaarden (art. 46 ca lid 4 Wrra nieuw) in de wet. In het advocatentuchtrecht wordt als bijzondere voorwaarde af en toe een coach aangewezen. Wellicht wordt dit nu ook mogelijk als bijzondere voorwaarde bij schorsing voor rechterlijke ambtenaren?

Daarnaast wordt het mogelijk om aan een rechterlijk ambtenaar een ordemaatregel op te leggen door de rechter (tijdelijk) buiten functie te stellen of om redenen van zwaarwegend organisatorisch belang over te plaatsen naar een ander gerecht.

Aandacht moet er ook zijn voor diegenen die de rechter berecht. Dit blijft vooralsnog bij het oude: de Hoge Raad ontslaat de voor het leven benoemde rechter in geval van disciplinair ontslag.

1 Ik volg zelf graag de tweets van @rechterjos en @JudgeJoyce.

2 Niet te verwarren met de (externe) klachtenregeling voor de rechtspraak.

3 https://www.eerstekamer.nl/wetsvoorstel/33861_uitbreiding_mogelijkheden_om

4 https://www.eerstekamer.nl/behandeling/20180206/gewijzigd_voorstel_van_wet_3

5 *Kamerstukken II*, 2013/14, 33 861, nr. 3, pag. 10.

«TT»

In de *Recommendation (2010)12 on judges: independence, efficiency and responsibility of the ECHR which includes a hearing before an impartial tribunal*⁶ beveelt het comité van ministers van de Raad van Europa ten aanzien van rechters en disciplinaire procedures ten aanzien van rechters het volgende aan:

(..)

69. *Disciplinary proceedings may follow where judges fail to carry out their duties in an efficient and proper manner. Such proceedings should be conducted by an independent authority or a court with all the guarantees of a fair trial and provide the judge with the right to challenge the decision and sanction. Disciplinary sanctions should be proportionate.*

De wetswijzing voldoet aan deze aanbeveling van proportionaliteit.

Die eisen van proportionaliteit komen in het wetsvoorstel tot uiting in de introductie van (nieuwe) disciplinaire maatregelen. Door de verruiming van die maatregelen kan veel beter per geval rekening worden gehouden met de omstandigheden en de te wegen belangen. Er kan als het ware maatwerk worden geleverd bij het opleggen van een maatregel.

Hierdoor kan op een passende wijze worden opgetreden in het geval rechterlijke ambtenaren zich schuldig maken aan ongeoorloofd gedrag, indien zij zich anderszins schuldig maken aan ongeoorloofd gedrag of indien anderszins onwenselijke situaties zich voordoen. Er moet in deze gevallen altijd, passend en zo nodig streng kunnen worden ingegrepen, ten einde afbreuk aan het vertrouwen in de rechtspraak te voorkomen.

Wat er precies onder 'ongeoorloofd gedrag' of 'onwenselijke situaties' moet worden verstaan wordt niet direct duidelijk. In het tuchtrecht staat in het algemeen de vraag centraal of de beroepsbeoefenaar/ambtenaar volgens de voor hem geldende professionele standaard heeft gewerkt. Het tuchtrecht is bedoeld om de kwaliteit van de beroepsuitoefening te bevorderen en bewaken.

Het is de vraag of de uitbreiding van deze disciplinaire maatregelen voor rechterlijke ambtenaren bijdragen aan deze kwaliteitsbewaking. Als ik professor Soeharno in het artikel van 19 maart 2018 op www.redpers.nl⁷ goed begrijp, dan stelt hij zich op het standpunt dat van een rechter een hogere vorm van integriteit mag worden verwacht, omdat dat inherent is aan het ambt van rechter. Een klein beetje minder integriteit past daar niet bij.

Over integriteit valt veel te zeggen en schrijven.

Professor Luban, hoogleraar Rechtsfilosofie aan Georgetown University (USA), vooraanstaand denker op het gebied van beroepsethiek, publiceerde talrijke boeken en artikelen over beroepsethiek en integriteit.

Op 30 mei 2018 sprak Professor Luban in Amsterdam in zijn lezing bij de Universiteit van Amsterdam⁸ over beroepsethiek bij advocaten. Mijn indruk was dat de goed bezochte lezing voor het merendeel werd bezocht door academici, niet zo zeer door beroepsbeoefenaren. Dat is jammer, want in het kader van tuchtrecht en deontologie is een rechtsfilosofische kijk op de rechtspraktijk mijns inziens onontbeerlijk.

In deze editie van «TT» is het wellicht bekendste artikel van professor Luban opgenomen: *Integrity, its causes and cures*⁹. Wat mij betreft een – zoals men dat tegenwoordig noemt – must-read voor juristen. Naar ik heb begrepen wordt het artikel nog steeds als naslagwerk gebruikt in di-

6 <https://rm.coe.int/ccje-bu-2018-6rev-en-statement-poland-en/16808b5fbc>

7 <http://www.redpers.nl/2018/03/19/strafbankje-voor-rechters-wenselijk-of-juist-niet/>

8 Lezing van 30 mei 2018 bij de UvA professor David Luban met de titel: "Legal Ethics in the Spotlight: Guantánamo, the White House, and #MeToo", georganiseerd door het Amsterdam Center on the Legal Professions van de Universiteit van Amsterdam (UvA). Uw hoofdredacteur was daarbij aanwezig.

9 Dit artikel is eerder gepubliceerd in the *Fordham Law Review*, 72 *Fordham L. Rev.* 279-310 (2003).

«TT»

In de *Recommendation (2010)12 on judges: independence, efficiency and responsibility of the ECHR which includes a hearing before an impartial tribunal*⁶ beveelt het comité van ministers van de Raad van Europa ten aanzien van rechters en disciplinaire procedures ten aanzien van rechters het volgende aan:

(..)

69. *Disciplinary proceedings may follow where judges fail to carry out their duties in an efficient and proper manner. Such proceedings should be conducted by an independent authority or a court with all the guarantees of a fair trial and provide the judge with the right to challenge the decision and sanction. Disciplinary sanctions should be proportionate.*

De wetswijzing voldoet aan deze aanbeveling van proportionaliteit.

Die eisen van proportionaliteit komen in het wetsvoorstel tot uiting in de introductie van (nieuwe) disciplinaire maatregelen. Door de verruiming van die maatregelen kan veel beter per geval rekening worden gehouden met de omstandigheden en de te wegen belangen. Er kan als het ware maatwerk worden geleverd bij het opleggen van een maatregel.

Hierdoor kan op een passende wijze worden opgetreden in het geval rechterlijke ambtenaren zich schuldig maken aan ongeoorloofd gedrag, indien zij zich anderszins schuldig maken aan ongeoorloofd gedrag of indien anderszins onwenselijke situaties zich voordoen. Er moet in deze gevallen altijd, passend en zo nodig streng kunnen worden ingegrepen, ten einde afbreuk aan het vertrouwen in de rechtspraak te voorkomen.

Wat er precies onder 'ongeoorloofd gedrag' of 'onwenselijke situaties' moet worden verstaan wordt niet direct duidelijk. In het tuchtrecht staat in het algemeen de vraag centraal of de beroepsbeoefenaar/ambtenaar volgens de voor hem geldende professionele standaard heeft gewerkt. Het tuchtrecht is bedoeld om de kwaliteit van de beroepsuitoefening te bevorderen en bewaken.

Het is de vraag of de uitbreiding van deze disciplinaire maatregelen voor rechterlijke ambtenaren bijdragen aan deze kwaliteitsbewaking. Als ik professor Soeharno in het artikel van 19 maart 2018 op www.redpers.nl goed begrijp, dan stelt hij zich op het standpunt dat van een rechter een hogere vorm van integriteit mag worden verwacht, omdat dat inherent is aan het ambt van rechter. Een klein beetje minder integriteit past daar niet bij.

Over integriteit valt veel te zeggen en schrijven.

Professor Luban, hoogleraar Rechtsfilosofie aan Georgetown University (USA), vooraanstaand denker op het gebied van beroepsethiek, publiceerde talrijke boeken en artikelen over beroepsethiek en integriteit.

Op 30 mei 2018 sprak Professor Luban in Amsterdam in zijn lezing bij de Universiteit van Amsterdam⁸ over beroepsethiek bij advocaten. Mijn indruk was dat de goed bezochte lezing voor het merendeel werd bezocht door academici, niet zo zeer door beroepsbeoefenaren. Dat is jammer, want in het kader van tuchtrecht en deontologie is een rechtsfilosofische kijk op de rechtspraktijk mijns inziens onontbeerlijk.

In deze editie van «TT» is het wellicht bekendste artikel van professor Luban opgenomen: *Integrity, its causes and cures*⁹. Wat mij betreft een – zoals men dat tegenwoordig noemt – must-read voor juristen. Naar ik heb begrepen wordt het artikel nog steeds als naslagwerk gebruikt in di-

6 <https://rm.coe.int/cjje-bu-2018-6rev-en-statement-poland-en/16808b5fbc>

7 <http://www.redpers.nl/2018/03/19/strafbankje-voor-rechters-wenselijk-of-juist-niet/>

8 Lezing van 30 mei 2018 bij de UvA professor David Luban met de titel: "Legal Ethics in the Spotlight: Guantánamo, the White House, and #MeToo", georganiseerd door het Amsterdam Center on the Legal Professions van de Universiteit van Amsterdam (UvA). Uw hoofdredacteur was daarbij aanwezig.

9 Dit artikel is eerder gepubliceerd in the *Fordham Law Review*, 72 *Fordham L. Rev.* 279-310 (2003).

«TT»

In de *Recommendation (2010)12 on judges: independence, efficiency and responsibility of the ECHR which includes a hearing before an impartial tribunal*⁶ beveelt het comité van ministers van de Raad van Europa ten aanzien van rechters en disciplinaire procedures ten aanzien van rechters het volgende aan:

(..)

69. *Disciplinary proceedings may follow where judges fail to carry out their duties in an efficient and proper manner. Such proceedings should be conducted by an independent authority or a court with all the guarantees of a fair trial and provide the judge with the right to challenge the decision and sanction. Disciplinary sanctions should be proportionate.*

De wetswijzing voldoet aan deze aanbeveling van proportionaliteit.

Die eisen van proportionaliteit komen in het wetsvoorstel tot uiting in de introductie van (nieuwe) disciplinaire maatregelen. Door de verruiming van die maatregelen kan veel beter per geval rekening worden gehouden met de omstandigheden en de te wegen belangen. Er kan als het ware maatwerk worden geleverd bij het opleggen van een maatregel.

Hierdoor kan op een passende wijze worden opgetreden in het geval rechterlijke ambtenaren zich schuldig maken aan ongeoorloofd gedrag, indien zij zich anderszins schuldig maken aan ongeoorloofd gedrag of indien anderszins onwenselijke situaties zich voordoen. Er moet in deze gevallen altijd, passend en zo nodig streng kunnen worden ingegrepen, ten einde afbreuk aan het vertrouwen in de rechtspraak te voorkomen.

Wat er precies onder 'ongeoorloofd gedrag' of 'onwenselijke situaties' moet worden verstaan wordt niet direct duidelijk. In het tuchtrecht staat in het algemeen de vraag centraal of de beroepsbeoefenaar/ambtenaar volgens de voor hem geldende professionele standaard heeft gewerkt. Het tuchtrecht is bedoeld om de kwaliteit van de beroepsuitoefening te bevorderen en bewaken.

Het is de vraag of de uitbreiding van deze disciplinaire maatregelen voor rechterlijke ambtenaren bijdragen aan deze kwaliteitsbewaking. Als ik professor Soeharno in het artikel van 19 maart 2018 op www.redpers.nl⁷ goed begrijp, dan stelt hij zich op het standpunt dat van een rechter een hogere vorm van integriteit mag worden verwacht, omdat dat inherent is aan het ambt van rechter. Een klein beetje minder integriteit past daar niet bij.

Over integriteit valt veel te zeggen en schrijven.

Professor Luban, hoogleraar Rechtsfilosofie aan Georgetown University (USA), vooraanstaand denker op het gebied van beroepsethiek, publiceerde talrijke boeken en artikelen over beroepsethiek en integriteit.

Op 30 mei 2018 sprak Professor Luban in Amsterdam in zijn lezing bij de Universiteit van Amsterdam⁸ over beroepsethiek bij advocaten. Mijn indruk was dat de goed bezochte lezing voor het merendeel werd bezocht door academici, niet zo zeer door beroepsbeoefenaren. Dat is jammer, want in het kader van tuchtrecht en deontologie is een rechtsfilosofische kijk op de rechtspraktijk mijns inziens onontbeerlijk.

In deze editie van «TT» is het wellicht bekendste artikel van professor Luban opgenomen: *Integrity, its causes and cures*⁹. Wat mij betreft een – zoals men dat tegenwoordig noemt – must-read voor juristen. Naar ik heb begrepen wordt het artikel nog steeds als naslagwerk gebruikt in di-

6 <https://rm.coe.int/ccje-bu-2018-6rev-en-statement-poland-en/16808b5fbc>

7 <http://www.redpers.nl/2018/03/19/strafbankje-voor-rechters-wenselijk-of-juist-niet/>

8 Lezing van 30 mei 2018 bij de UvA professor David Luban met de titel: "Legal Ethics in the Spotlight: Guantánamo, the White House, and #MeToo", georganiseerd door het Amsterdam Center on the Legal Professions van de Universiteit van Amsterdam (UvA). Uw hoofdredacteur was daarbij aanwezig.

9 Dit artikel is eerder gepubliceerd in the Fordham Law Review, 72 Fordham L. Rev. 279-310 (2003).

verse landen. De inhoud van het artikel van professor Luban is nog steeds actueel. Ik hoop dat het u inspireert deze zomer. Of in elk geval aan het denken zet. Ik geef daartoe graag een eerste aanzet met een vrije vertaling van de eerste zin van dat artikel:

Integriteit is een goede zaak, toch?

Mr. N.A. de Leon-van den Berg
Advocaat bij Advocatenkantoor De Leon en hoofdredacteur van Tijdschrift Tuchtrect.

In memoriam Wim den Hartog Jager

Op 10 juni 2018 is mr. dr. drs. W.H.B. (Wim) den Hartog Jager op 67-jarige leeftijd overleden. De eerste keer dat ik Wim den Hartog Jager in persoon ontmoette was ter gelegenheid van de eerste studiebijeenkomst van *Disciplina*, de Nederlandse vereniging van tuchtrectadvocaten. Wim had geen parkeerkaart nodig. Hij kwam met de fiets. Een lange rijzige gestalte, met grote snor en een enorm charisma, boeide de aanwezigen met zijn lezing betreffende tuchtrect(spraak). Wim onderschreef de noodzaak en het belang van (verdere) ontwikkeling van het tuchtrect in de meest brede zin van het woord. Het tuchtrect is een zelfstandig rechtsgebied en moet als zodanig worden gezien. Een vereniging voor tuchtrectadvocaten kan juist ook aan die (verdere) ontwikkeling bijdragen.

Hetzelfde gold, enige tijd later, voor het Tijdschrift Tuchtrect. Wim was bereid om als lid van de Redactieadviesraad met advies bij te dragen aan de opzet en ontwikkeling van het Tijdschrift Tuchtrect. En daarmee trad een erudiet en buitengewoon goed jurist toe tot de Redactieadviesraad van dit tijdschrift.

Wim den Hartog Jager is sinds 1980 in de rechtspraak werkzaam geweest. Begonnen als advocaat, werkzaam geweest als – achtereenvolgens – medewerker van het wetenschappelijk bureau van de Hoge Raad, (vice)voorzitter van de rechtbank Utrecht, raadsheer in de sector civielrecht van het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch en plaatsvervangend voorzitter van het Hof van Discipline. In die laatste hoedanigheid heb ik – als advocaat-gemachtigde – hem ook ter zitting meegemaakt. Daar kon hij scherp en gevat, ja zelfs met humor, uit de hoek komen. Zijn e-mails waren precies zo en begonnen steevast met de aanhef: “Gegroet”.

Wims betrokkenheid en interesse heeft de redactie als een steun in de rug ervaren. Zijn scherp juridisch inzicht en eigengereidheid zijn nog steeds een bron van inspiratie.

Tijdschrift Tuchtrect zal Wim, zijn inzet en zijn bijdrage als lid van de Redactieadviesraad missen. Het was een eer om van hem te mogen leren.

Wim, gegroet!

door mr. N.A. de Leon-van den Berg